

GÂNDIREA LATERALĂ -“SE POATE ȘI ALTFEL”

Prof. Sandu Irina

G.P.P. „Pinocchio”, Fălticeni

„.....aproape totul poate fi simplificat și mai mult”

Edward De Bono

Se poate. Se poate și „altfel”, se poate ca uneori să gândim novator și creativ, se poate să schimbăm o realitate care nu mai corespunde așteptărilor, se poate să spargem limitele autoimpuse din inerție. Întotdeauna se poate.

Societatea, modul și ritmul de viață actual, ne obligă adeseori, să intrăm în „cutie”, neavând timp să ne mai gândim la „cum altfel să facem”, cum am putea să-i inspirăm și pe alții. Creierul uman gândește liniar și iubește familiaritatea. Familiaritatea creează claritate, siguranță și confort. Creierul nostru, se blochează în mod inconștient, împiedicând partea lui conștientă să se gândească la o abordare nouă.

Dr. Edward De Bono considerat autoritatea numărul unu în lume în domeniul gândirii creative și a predării gândirii ca abilitate dobândită, preferă să denumească cele două tipuri de gândire „verticală” și „laterală”. Recomandarea lui De Bono este de a „trata distinct cele două tipuri de gândire, de a deprinde când anume să fie folosită în mod deliberat, alternanța gândire verticală-gândire laterală:

- selectivitate-afluență,
- provocator-analitic,
- secvențial-în salturi,
- finit-probabilistic.

Gândirea verticală, și gândirea laterală, sunt complementare. Pentru a depăși barierele psihologice, pentru a fi mai creativi, mai inteligenți, într-un mod care să ne reprezinte personalitatea, dorințele, experiența, trebuie „să ieșim din cutie” și să mergem pe un drum cât mai larg, unde originalitatea, creativitatea, inovația și curajul de a gândi și... altfel, ne vor defini felul nostru de a fi.

Idei esențiale din cartea Gândirea Laterală:

- *„Gândirea laterală încearcă să fie constructivă, în timp ce modul nostru normal de gândire este orientat spre a judeca și da note prin care decidem dacă o idee este bună sau nu.*
- *Gândirea verticală este precum săparea unei găuri mai adânci, iar gândirea laterală este precum săparea unor găuri în mai multe locuri (sau lateral)*
- *Judecata suspendată este o precerință pentru gândirea înainte.*
- *Analogiile sunt folosite în gândirea laterală prin traducerea problemelor în analogii și apoi dezvoltarea analogiilor”*

(Edward De Bono, Gândirea laterală)

Jocul cu ideile

Gândirea creativă este un mod în care poți să îți lași mintea să se joace cu tot felul de posibilități. Automatismul gândirii logice, deși util în cele mai multe situații, blochează activitatea ludică (jocul), ceea ce este un neajuns din acest punct de vedere.

Mai mult ca oricând, astăzi, întreaga societate, cu instrumentele ei, încearcă să ne țină în granițele gândirii comune și să ne subordonăm cât mai mult mentalității generale.

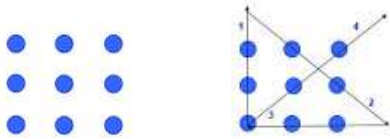
Folosind metode care stimulează gândirea „out of the box” devenim mai inteligenți și mai creativi.

Iată doar câteva dintre aceste metode:

- Intuiție vs. logică
- Reevaluează propriile convingeri!
- Redescoperă-ți curiozitatea înăscută!
- Renunță la zona de confort!
- Competiție... cu moderație!
- Caută cât mai multe idei și soluții!
- Redefinește problemele!
- Concretizează-ți ideile!

Privește cele nouă puncte și trasează doar patru linii drepte, fără a ridica creionul de pe hârtie.

La prima vedere, problema pare foarte simplă, dar pe măsură ce încercăm să rezolvăm, vom observa că intervin blocajele în mintea noastră, pentru că logica indusă de abordările deja cunoscute ne impune limite (liniile drepte nu pot depăși granițele din punctele exterioare). Eliminând această autolimitare de gândire, soluția apare imediat.

Urmând gândirea „in the box” întâmpinăm dificultăți în rezolvarea problemei celor nouă puncte și ne imaginăm că există o limită, o singură soluție, dar așa cum s-a demonstrat, nu este adevărat (gândirea „out of the box”).

„Principiul esențial al gândirii laterale este acela ca orice mod de a privi o situație este doar unul din nenumărate moduri posibile” (Edward De Bono, *Gândirea laterală*)

Este foarte interesant să-i provocăm pe cei mici, să-i punem în diverse situații și să vedem ce idei pot descoperi. Învățăm astfel să eliminăm încrâncenarea, stresul și să căutăm cât mai multe variante bune pentru rezolvarea unei singure probleme. Să privim lumea prin ochii copilului și vom vedea o altă realitate, una mai frumoasă, mai interesantă și mai provocatoare.

Educația, urmărește în primul rând, cele mai bune căi de a folosi informația acumulată, nu doar colectarea de informații. Gândirea laterală te conduce spre viziuni noi de abordare a unei situații, și te determină să-i schimbi contextul renunțând la orice urmă de seriozitate: Dacă toți fac ZIG, tu fă ZAG!.

Exemple de jocuri care stimulează gândirea laterală

Ce i-ai spune... ? - Regula de bază este ca toți copiii să-și folosească imaginația pentru a crea dialoguri cât mai inedite cu diverse personaje, animale sau plante, obiecte etc. La început acest rol este jucat de un adult, urmând a fi preluat de un copil, capabil să susțină dialogul cu un coleg, după ce, bineînțeles, a deprins tehnica.

La rădăcina unei ... idei - Pe o machetă în formă de copac educatoarea așază în partea dinspre rădăcină, jetoane ilustrând diverse obiecte. Privind imaginile, copiii vor spune ce idei le vin și cum cred ei că va arăta acel obiect „crescut” și ajuns pe ramuri. Ce utilități putem să-i mai atribuim obiectului de la „rădăcină”.

Ce mai putem face cu ? - Li se cere copiilor să se gândească la utilizări neobișnuite pe care le-ar putea avea obiectele uzuale (exemplu: un pix ar putea fi un microfon pentru un artist, căciula ar putea fi căsuța unei familii de arici, etc.).

Continuă lanțul! - La semnalul, „Formează lanțul...” copilul care își aude numele trebuie să alcătuiască o propoziție, următorul copil cu ajutorul ultimului cuvânt auzit, alcătuieste o nouă propoziție. (exemplu: Verde este frunza; Frunza cade din copac; Copacul este plin cu mere; Mere mari are Maria, etc.).

Descoperă fantomaaa.... - O echipă de copii va construi cu ajutorul unor pietricele, buloane și căpăcele de plastic, conturul umbrei (fantomă), unei jucării folosită ca model, apoi o altă echipă, va ghici ce jucărie a fost folosită. După ce au ghicit jucăria folosită ca model,

toți copiii vor încerca, să realizeze, „fantomă” fără ajutorul modelului, apoi verifică cât de bine au reușit să o reconstituie, folosindu-se de model.

Cu capul în jos - Copiii primesc câte 2,3 foi, cu imagini,(contururi) uzuale din viața de zi cu zi, așezate cu „capul în jos”. Ei trebuie să completeze desenul fără să întoarcă foaia, pentru a obține un alt desen.

Inventează pe loc un joc! - Copiii formează perechi și fiecare pereche va primi câte trei obiecte, (exemplu: cuburi Lego, minge de ping-pong și un pai sau un pai, o bucată de plastilină, un șervețel sau cuburi Lego, un cerc, o eșarfă sau agrafe de birou, pahar din carton, magnet etc.). Echipele vor fi provocate să inventeze un joc cu ajutorul obiectelor primite.

Bibliografie:

- DE BONO, Edward, *Gândirea laterală*, București, Curtea Veche, București, (2011)
- FLUERAȘ, Vasile, *Gândirea laterală și scrisul creativ*, Cluj –Napoca, Casa Cărții de Știință., (2008)
- MIH, V. *„Psihologie educațională*, Suport de curs, UBB, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației; Cluj-Napoca, (2007)
- TAPALAGĂ, T. *„Modalități de stimulare a creativității preșcolarilor*, Editura Rovimed Publishers, București, (2009)